

Vejledning om uddannelsesspecifik dimensionering

Denne vejledning er udarbejdet til brug for optag på uddannelser, der er underlagt uddannelsesspecifik dimensionering. Den sammenfatter, hvad der gælder for:

1. Uddannelser underlagt uddannelsesspecifik dimensionering
2. Fastsættelse af dimensionering
3. Opgørelse af dimensionering
4. Ændringer i dimensionering
5. Opfølgning på overholdelse af dimensionering

1. Uddannelser underlagt uddannelsesspecifik dimensionering

En række uddannelser på professionshøjskoler, erhvervsakademier og universiteter er underlagt uddannelsesspecifik dimensionering.

Der er tale om uddannelser, hvor optaget fastsættes centralt under hensyn til det forventede behov for uddannet arbejdskraft og institutionernes muligheder for at skaffe praktikpladser. Det gælder primært uddannelser rettet mod den offentlige sektor såsom sygeplejersker og pædagog mv. samt autorisationsgivende uddannelser som medicin og tandlæge mv¹.

Oversigter over uddannelser, der er uddannelsesspecifikt dimensioneret, kan findes på [Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside](#).

2. Fastsættelse af dimensionering

På visse uddannelsesspecifikt dimensionerede uddannelser fastsættes dimensioneringen på baggrund af indstillinger fra relevante aktører. Eksempelvis fastsættes dimensioneringen på pædagoguddannelsen efter indstilling fra de kommunale kontaktråd og på læreruddannelsen efter indstilling fra professionshøjskolernes rektorkollegium.

For øvrige uddannelser fastsættes dimensioneringen på baggrund af ansøgninger fra de enkelte uddannelsesinstitutioner. Se i øvrigt afsnit 4 nedenfor.

3. Opgørelse af dimensionering, hvad tæller med?

Dimensioneringen fastsættes pr. studieår (dvs. 1. oktober år x og 1. marts år x+1). Dimensioneringen dækker optag af studerende, der indgår i taxametertilskudsbeholdningen samt kommunale revalidender. Den fastsatte dimensionering er inklusiv evt. overbooking, der sker for at tage højde for frafald. Ved institutioner, der udbyder den samme uddannelse på flere afdelinger, omfatter dimensioneringen det samlede optag inkl. eventuel overbooking.

Dimensioneringen gælder for nyoptag. Nyoptaget opgøres ved optælling af antallet af nyindskrevne studerende, som fortsat er indskrevne på skæringsdatoerne (1. oktober og 1. marts). Derudover er der følgende særlige indberetningsforhold:

¹ Fra 2019 er dimensioneringen på medicin, tandlæge, klinisk biomekanik og veterinærmedicin opgjort på studieår, hvor den tidligere har været opgjort på finansår. Samtidig er dimensioneringen differentieret for kandidat- og bachelordelen.

15. juni 2026

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**
Center for Videregående
Uddannelser

Haraldsgade 53
2100 København Ø
Tel. 7231 7800

www.ufm.dk

CVR-nr. 3404 2012

Overflyttere²

Overflyttere indgår ikke i nyoptag. Institutioner kan dog kun modtage overflyttere, der opfylder adgangskravene og har bestået, hvad der svarer til første år af uddannelsen, og når der på den pågældende årgang er en ledig studieplads.

Genindskrevne³

Studerende, der bliver genindskrevet på uddannelsen efter endt orlov, sygdom eller lignende, tæller ikke med i nyoptag. Genindskrivning forudsætter dog, at den studerende opfylder adgangskravene, og at der er en ledig studieplads.

Udenlandske studerende

Udenlandske selvbetalere og udenlandske studerende, der modtager stipendium til særligt dygtige udenlandske studerende fra lande uden for EU og EØS (fripladsordningen) indgår ikke i dimensioneringen.

Retskravsbachelorer

Optag af retskravsbachelorer indgår i dimensioneringen af kandidatuddannelserne. Dog godskrives overskridelser af dimensioneringsrammen, hvis optaget af retskravsbachelorer er højere end dimensioneringen.

Meritstuderende - sygeplejerskeuddannelsen

SOSU-assistenten, der optages som meritstuderende på sygeplejerskeuddannelsen, indgår i dimensioneringen med en vægtning på 2/3, af hensyn til, at disse studerende udgør en lavere belastning af praktikpladssystemet sammenlignet med ordinære studerende. Disse meritstuderende, som optages på særlige tilrettelagte forløb for SOSU-assistenten, skal indskrives i SIS på KOT-gruppe 34. Institutionen skal sikre, at der kan gives merit pba. SOSU-uddannelsen, før de studerende optages som SOSU-merit. Optaget opgøres ud fra institutionernes indberetninger til CØSA-systemet pr. 1. marts og 1. oktober. SOSU-assistenten, der optages som meritstuderende på sygeplejerskeuddannelsen med en gymnasial baggrund kan ikke indberettes på KOT-gruppe 34. I disse tilfælde kan institutionen, såfremt dimensioneringen er overskredet som følge af disse studerende, angive dette i en separat redegørelse til ministeriet.

Den Frie Læreruddannelse

For Den Frie Lærerskole gælder for nyoptaget samme betingelser som for de øvrige uddannelsesinstitutioner. Dvs. nyoptaget inkluderer ikke overflyttede, genindskrevne eller lignende. Studerende, der optages på 3. semester af den frie læreruddannelse på baggrund af merit, indgår dermed ikke i nyoptaget. Det er dog også her en forudsætning for optag, at der er en ledig plads.

Særlige opgørelsesmetoder på Klinisk diætetik

Under uddannelsen i Ernæring og Sundhed er studieretningen Klinisk diætetik dimensioneret. Der indberettes ikke optag på studieretningen, da det først vælges i løbet af studiet. Dimensioneringen af denne studieretning opgøres derfor ud fra STÅ-indberetningen som antallet af studerende, der består 1. semester af studie-

² Adgangsbekendtgørelsen BEK nr 310 af 18/02/2026, og BEK nr 288 af 17/02/2026

³ Adgangsbekendtgørelsen BEK nr 310 af 18/02/2026, og BEK nr 288 af 17/02/2026

retningen (uanset de studerendes oprindelige studiestartstidspunkt). Dimensioneringen for studieåret 2025/2026 opgøres således som antallet af beståede studerende på 1. semester af studieretningen ved indberetningerne marts 2025 og oktober 2026.

Reglerne for indberetning af optag kan findes på [Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside](#).

4. Ændringer i dimensionering

Styrelsen indhenter årligt (marts) ansøgninger fra institutionerne til ændret dimensionering. Alle ansøgninger vil være besvaret i juni, og de nye lofter gælder for det kommende studieår. Se illustration af årshjulet nederst i denne vejledning.

I behandlingen af ansøgninger lægges der vægt på følgende:

– **Praktikpladser**

En forudsætning for (øget) optag på uddannelser med praktik er, at der kan tilvejebringes det fornødne antal praktikpladser. I ansøgningen skal dette dokumenteres gennem konkrete aftaler med aftagere eller referat af møder med relevante aftagere, hvor de forpligter sig til at stille et antal praktikpladser til rådighed. På uddannelser med private praktikpladser (f.eks. laborant) hvor det ikke er muligt for institutionerne at sikre lige så bindende konkrete aftaler om praktik, kan aftagerudtalelser om fremtidigt behov for praktikanter og dimittender benyttes i stedet.

– **Dimittendledighed og arbejdsmarkedsstatistik**

En forudsætning for øget optag er, at det kan dokumenteres, at dimittendledigheden ligger under den gennemsnitlige dimittendledighed fra alle videregående uddannelser⁴. Herudover kan der også blive lagt vægt på beskæftigelsesmål og regional ledighed/beskæftigelse.

Hvis der rent undtagelsesvist ønskes ændret dimensionering af uddannelsesudbud, hvor der endnu ikke er ledighedstal, vil der blive lagt vægt på dimensionering og ledighed for uddannelser med ækvivalente arbejdsmarkedsfunktioner.

– **Øvrige forhold**

Derudover kan der i behandling af ansøgningerne blive set på øvrige faktorer som eksempelvis frafald.

5. Opfølgning på udmeldt dimensionering

Opfølgningen og sanktionsberegning på den uddannelsesspecifikke dimensionering foregår på uddannelsesniveau på den enkelte institution⁵. Det betyder, at for hver uddannelse på en institution, der overskrider den uddannelsesspecifikke dimensionering, bliver der beregnet en særskilt sanktion. Den endelige sanktion udgøres således af summen af sanktioner for de enkelte uddannelser, der overskrider dimensioneringen.

– **Tilskudsreduktion**

⁴ Oversigter over dimittendledighed for enkelte uddannelser og udbud kan findes i Uddannelses- og Forskningsministeriets Datavarehus.

⁵ BEK nr 910 af 25/06/2025 og BEK nr 912 af 25/06/2025

Sanktionen beregnes ved at gange den takst, som studerende på den pågældende uddannelse normalt udløser, med det antal studerende, der overskrider dimensioneringen, jf. formlen nedenunder, hvor studieåret 2025/2026 bliver brugt som et eksempel.

$$(1) \text{ Sanktion}_{2025/2026} = \text{Takst}_{2026} * \text{Overskridelse}_{2025/2026}$$

– **Taksten**

På universitetsområdet sanktioneres pba. den heltidstakst, studerende på de dimensionerede uddannelser udløser. På erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser anvendes både undervisnings- og praktiksats, vægtet efter uddannelsens praktikudskillelse.

Universiteternes heltidstakst kan findes i universiteternes [takstkatalog](#) for det pågældende finansår. Til sanktionsberegningen anvendes heltidstaksten, der gælder for den seneste optagsrunde, som dimensioneringen omfatter. For studieåret 2025/2026 (der omfatter sommeroptag 2025 og vinteroptag 2026) anvendes således heltidstaksten fra 2026-finansloven.

Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen

På universitetsområdet har de studerende ofte mulighed for at tage kurser på en anden uddannelse, end den de er optaget på. Forholdet mellem uddannelse og takst er derfor ikke altid én til én. I de tilfælde anvendes den takst, som flertallet af de studerende udløser.

For erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser anvendes både undervisningssatsen og praktiksatsen, vægtet efter praktikudskillelse (den andel, der bliver brugt på hhv. undervisning og praktik i uddannelsens første to semestre). For overskridelse i studieåret 2025/2026 anvendes takstkataloget for finansåret 2026.

Taksten for erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser findes i [takstkataloget](#). Praktikandelen beregnes pba. institutionernes aktivitetsindberetninger i esas. Til grund lægges aktivitetsindberetninger fra de senest indberettede semestre. For studieåret 2025/2026 anvendes således indberetningen for efteråret 2025 og foråret 2026.

Følgende formel viser beregningen af den vægtede takst på erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser:

$$(1) \text{ Vægtet takst} = \text{Praktikandel}_{1.\text{studieår}} * \text{Praktiksats} + (1 - \text{Praktikandel}) * \text{Undervisningssats}$$

$$(2) \text{ Praktikandel}_{1.\text{studieår}} = \frac{ST\hat{A}_{\text{praktik}}}{ST\hat{A}_{\text{i alt}}}$$

Eksempler på sanktionsberegning

Nedenstående tabel indeholder et eksempel på beregning af sanktion for overskridelse af den uddannelsesspecifikke dimensionering. Eksemplet viser, hvordan sanktionen beregnes for en institution, der både har dimensionerede universitetsuddannelser og erhvervsakademi-/professionsbacheloruddannelser.

Tabel 1

Sanktionsberegningseksempel, uddannelsesspecifik dimensionering

UDD	Type	Afvi- gelse	Undervisnings- sats 2026	Praktik- sats 2026	Praktikandel (pct.)	Førsteårstakst 2026	Sanktion
A	EA	-1	68.000	10.200	0	68.000	-68.000
B	PH	-2	48.000	10.200	8,5	130.620	-261.240
C	UNI	-3	77.100	-	-	77.100	-231.300
I alt							-560.540

Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen